Rok 35 Poznań, środa 11 kwietnia 1917. Nr 81

WIELKOPOLANIN

»Wielkopolanin« wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt. — Przedpłata na pocztach kwart. 1.80 mk., z odnosz. do domu 2.22 mk. Przedpłata w Poznaniu kwart. 1.50 mk., z odnosz. do domk 1.75 mk., mies. 50 f., z odnosz. 60 f.

Z dodatkiem niedzielnym „Ognisko Domowe".

Redakcja i Ekspedycja: ul. Posadowskiego nr. 39. Telefon nr. 1013.

Inseraty od wiersza drobnego 25 fen. — Rękopisów się nie zwraca. — Przy sądowem dochodzeniu naszych pretensji za ogłoszenia, przy konkursach, akordach itd. wszelkie rabaty upadają.

Wojna światowa.

Orędzie cesarskie w sprawie reform wewnętrznych.

Stronnictwa lewicowe w Niemczech domagają się, jak wiadomo, już od dość długiego czasu reform wewnętrznych. W miarę przedłużania się wojny żądania te stawały się coraz więcej energiczne. Pisaliśmy o tem już kilkakrotnie Żądania te idą głównie w kierunku wprowadzenia rządów parlamentarnych, reformy pruskiego prawa wyborczego, oraz przekształcenia, a nawet zupełnego zniesienia Izby panów. Jeszcze ostatnia wielka mowa Bethmann-Hollwega w sejmie nie zadowoliła, jak wiadomo, stronnictw lewicowych, albowiem wobec ich żądań zachowywała daleko idącą rezerwę i dla tego spotkała się z dość ostrą krytyką bądź w sejmie samym, bądź też w prasie.

Tymczasem zanosi się na zmianę sytuacji. Bo oto na same święta Wielkanocne ogłoszone zostało orędzie cesarskie do kanclerza w sprawie reform wewnętrznych Orędzie to zamieszczamy poniżej dosłownie w przekładzie polskim. Orędzie cesarskie zapowiada po raz drugi reformę pruskiego prawa wyborczego i po raz pierwszy podaje szczegóły o projekcie, jaki rząd ma przedłożyć. Klasowe prawo wyborcze ma być skasowane i w miejsce jego ustanowione tajne i bezpośrednie wybory. Reforma ma być odroczona, „dopóki nie nadejdzie czas powrotu naszych wojaków". Ale przygotowania mają być „ukończone bezzwłocznie", ażeby „natychmiast przy szczęśliwem zakończeniu wojny" nastąpiło to, „co jest potrzebne i właściwe". Czy wybory będą równe, czy też będzie wprowadzone pluralne głosowanie, orędzie nic nie mówi.

„Berliner Tageblatt" powiada wobec tego, że dla stronnictw lewicy możliwe jest do przyjęcia tylko równe prawo wyborcze, bo pluralne głosowanie jest zależne od tego, czy wyborca posiada własność lub tak zwane wyższe wykształcenie. Projekt reformy wyborczej był, jak wiadomo, już raz przedmiotem obrad sejmu, ale nie doprowadził do pożądanego wyniku, bo stronnictwa nie mogły się z sobą pogodzić. Dziś zaś Izba poselska wygląda tak, jak dawniej. I co rząd zrobi pyta „Tageblatt" — jeżeli po wojnie znów nie znajdzie się większość za nowym projektem? I dla tego byłoby najlepiej, gdyby parlamentowi — a nie sejmowi — sprawę całą przedłożono.

Orędzie cesarskie zapowiada dalej — wprawdzie w niezupełnie jasno określonych zwrotach — inny skład Izby panów. Nic natomiast orędzie nie mówi o zaprowadzeniu rządów parlamentarnych w Niemczech, aczkolwiek parlament uchwalił tak zwany wydział konstytucyjny. Orędzie cesarskie obowiązuje oczywiście każdy rząd w przyszłości, ale mimo to powiada „Berliner Tageblatt", że wolałby, gdyby nie dopiero po wojnie, ale natychmiast, bez zwlekania, przystąpiono do urzeczywistnienia przyrzeczenia.

W każdym razie tak obecny rząd, jak i ewentualne następne rządy, niemniej i stronnictwa prawicowe liczyć się muszą z faktem ogłoszonego orędzia cesarskiego, które zapowiada pewne reformy wewnętrzne w Prusiech.

Orędzie cesarskie.

Urz dowo. Berlin, 7 kwietnia.

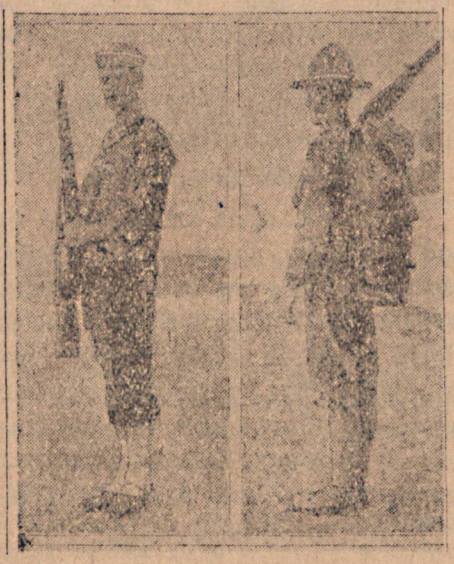
Jego cesarska mość cesarz i król wystósował do kanclerza Rzeszy i prezesa ministerjum państwa dr. Bethmann-Hollwega następujące orędzie.

Naród niemiecki nie okazał się jeszcze nigdy tak zwartym, jak w obecnej wojnie. Świadomość, że ojczyzna znajdowała się w gorzkiej samoobronie, wywierała dziwnie pojednawczą siłę i pomimo wszelkich ofiar w krwi tam w polu i pomimo trudnych niedostatków w kraju pozostała niewzruszona wola, żeby ostatki oddać dla zwycięskiego ostatecznego pokoju. Narodowy i socjalny duch zrozumiały i połączyły się ze sobą i dały nam wytrwałą siłę. Wszyscy odczuwali: co w długich latach pokoju zbudowano wśród niejednych wewnętrznych walk, to było przecież godnem obrony.

Świetnie stoją czyny całego narodu w walce i niedoli przed Moją duszą. Przeżycia tego zmagania o istnienie państwa dają z podniosłą powagą początek nowemu czasowi. Na panu jako odpowiedzialnym kanclerzu Rzeszy niemieckiej i pierwszemu ministrowi mego rządu w Prusiech spoczywa obowiązek dopomódz do spełnienia wymogom tego czasu właściwemi środkami i o właściwej porze. Przy rozmaitych sposobnościach wyjaśniałeś pan, w jakim duchu winny być rozbudowane formy naszego życia państwowego, ażeby stworzyć miejsce dla swobodnej i radosnej współpracy dla wszystkich członków naszego narodu. Zasady, jakie pan przy tem wytknąłeś, znalazły, jak wiesz, Moje potwierdzenie. Jestem świadom sobie, żeby przy tem pozostać na torach Mego dziada, założyciela Rzeszy, który jako król pruski organizacją militarną i jako cesarz niemiecki reformą socjalną spełnił wzorowo obowiązki monarchiczne i stworzył warunki na to, żeby naród niemiecki w zgodnem, gorącem wytrwaniu przetrwał krwawy ten czas.

Siła zbrojną jako prawdziwą armję ludową utrzymać, socjalny rozwój narodu we wszystkich jego warstwach popierać — to było celem Moim od początku Mych rządów. W dążeniu, żeby w silnie zachowanej jedności pomiędzy narodem a monarchją służyć dobru ogółu, jestem zdecydowany do wdrożenia rozbudowania naszego wewnętrznego, politycznego, gospodarczego i socjalnego życia, o ile na to pozwala położenie wojenne.

Jeszcze miljony towarzyszy stoją w polu, jeszcze wyrównanie sporu zdań po za frontem, które jest nieuniknione przy głębszej zmianie konstytucji, w najwyższym interesie ojczystym musi być przesunięte, dopóki nie nadejdzie czas powrotu naszych wojaków i dopóki nie będą mogli sami współobradować i współdziałać w postępie nowego czasu. Żeby jednak natychmiast przy szczęśliwym końcu wojny, co, jak ufną nam nadzieję, nie jest już dalekiem, nastąpić mogło to, co jest potrzebnem i właściwem w tym urzędzie, życzę sobie, żeby przygotowania bezwłocznie zostały ukończone.

Typy amerykańskich żołnierzy.

Leży Mi przedewszystkiem na sercu przekształcenie sejmu pruskiego i uwolnienie naszego całego wewnętrzno-politycznego życia od tej sprawy. Dla zmiany prawa wyborczego do Izby poselskiej podjęto za Moją wskazówką prace przedwstępne już w początkach wojny. Polecam panu teraz przedłożyć Mi pewne propozycje ministerjum państwowego, ażeby przy powrocie naszych wojaków podstawowa ta dla wewnętrznego ukształtowania Prus praca została szybko przeprowadzoną w drodze ustawodawstwa. Po potężnych czynach całego narodu w straszliwej tej wojnie nie ma, podług Mego przekonania, miejsca dla klasowego prawa wyborczego w Prusiech. Projekt winien przewidywać dalej bezpośredni i tajny wybór posłów.

Zasług Izby panów i jej pozostającego znaczenia około państwa nie zapozna żaden król pruski. Izba panów atoli uczyni więcej zadość potężnym wymogom przyszłego czasu, jeżeli w szerszym i jednolitszym zakresie, aniżeli dotąd, złączy w sobie mężów z rozmaitych kół i zawodów narodu odznaczonych szacunkiem swych współobywateli

Postępują podług tradycji wielkich przodków, jeżeli przy odnowieniu ważnych części naszego silnie zwartego i wypróbowanego w walkach ustroju państwowego odnoszę się do wiernego, dzielnego i wysoce rozwiniętego narodu z zaufaniem, na które zasługuje.

Polecam panu, abyś rychło ogłosił niniejszy okólnik.

Wielka główna kwatera, 7 kwietnia 1917

Wilhelm I. R.

v. Bethmann Hollweg.

Do kanclerza Rzeszy i prezesa pruskiego ministerjum.

* * *

Projekt orędzia cesarskiego uchwalony został w piątek przez pruskie ministerstwo i to, jak słychać jednogłośnie. Jeszcze w piątek wieczorem udał się potem kanclerz do cesarskiej głównej kwatery, gdzie w sobotę przed południem cesarz położył podpis.

Przewrót w Rosji.

Mikołaj II wraz z żoną przewiezieni do twierdzy Petropawłowskiej.

Sztokholm. Gazety rosyjskie donoszą, iż zeznania generała Wojejkowa były tak obciążające dla cara i carowej, iż rząd prowizoryczny nakazał przewiezienie ich do twierdzy petropawłowskiej, gdzie oczekiwać będą dalszego swego losu. Car Mikołaj jest tak przygnębiony, iż całe dnie spędza w swych pokojach, nie przyjmując wcale posiłku. Stan jego zdrowia, który w ostatnich czasach nie był pomyślny, pogarsza się z dnia na dzień. — Mikołaj II wygląda jak cień. Na zapytanie przedstawiciela rządu, czy się podda wszystkim rozporządzeniom zarządzonym przeciw niemu w sprawie nadzoru nad nim i carową, odpowiedział car: ja i carowa nie mamy żadnych życzeń i jesteśmy ze wszystkiego zadowoleni. Przewiezienie byłej pary carskiej do twierdzy petropawłowskiej nastąpi w ciągu bieżącego tygodnia.

Reforma rolna.

Kopenhaga. Z Piotrogrodu donoszą, iż rząd utworzył komisję, która ma zająć się przygotowaniem i przeprowadzeniem reformy rolnej. Socjaliści żądają, aby pierwszym punktem programu reformy było objęcie przez państwo całej własności ziemskiej; decyzję w sprawie tej ma powziąć konstytuanta.

Rozruchy rolne.

Berlin. Stokholmski korespondent „Voss. Ztg." dowiaduje się z Piotrogrodu, że masowe uwalnianie z więzień przestępców rosyjskich trwa w dalszym ciągu. Rozruchy rolne na prowincji przybierają formy coraz gwałtowniejsze. Dwory oraz zabudowania gospodarcze idą z dymem. Gminy ogłaszają rolę na własność gminną. W wielu miejscach przystąpiono bezprawnie do wyrębu lasów

Kościół prawosławny.

Stokholm. Z Piotrogrodu donoszą Kościół prawosławny oświadczył się przeciw nowemu rządowi Nasuwa się pytanie, jak wobec wypowiedzianej przez głowę kościoła prawosławnego wojny nowemu rządowi zachowa się 120 biskupów prawosławnych, oraz przeszło 80,000 popów, wypełniających obowiązki religijne w miastach i po wsiach i mających nadzwyczaj silny wpływ na szerokie warstwy ludności.

O pomoc dla Rosji.

Berlin. Z Stokholmu donoszą: Piotrogrodzka „Riecz" podaje artykuł ks. Trubeckiego, wzywający sprzymierzeńców Rosji, aby pomogli nowemu państwu rosyjskiemu w jego okresie przełomowym. Czasy dzisiejsze są nadzwyczaj krytyczne. Dopiero za kilka miesięcy będzie mogła Rosja zadania swe wypełnić siłami własnemi.

Uznanie nowego rządu.

Stokholm. Piotrogrodzka ajencja telegraficzna donosi, że rządy Japonji, Belgji, Portugalji, Serbji i Rumunji urzędowo uznały nowy rząd rosyjski. Milukow podziękował i oświadczył, że nowy

rząd rosyjski, jako też rządy sprzymierzone zdecydowane są stanowczo przywrócić wolno ć i niepodległość Belgji, Serbji i Rumunji.

Komunikaty głównej kwatery niemieckiej.

Z dnia 7-go kwietnia 1917.

Zachodni plac boju.

Walka artylerji od Lens aż do Arras trwała z krótkiemi przerwami dalej w niezmniejszonej gwałtowności. W okolicy po obu stronach rzeki Somme wielokrotne potyczki większych oddziałów. Francuzi ostrzeliwali Saint Quentin.

Pod Laffaux na północ-wschód od Soissons nie udał się wypad francuski.

Wzdłuż rzeki Aisne i kanału Aisne-Marne wzmagała się wielokrotnie siła ognia.

Atak francuzów celem ponownego zajęcia odebranych im rowów pod Lassigny odparto z wielkiemi ich stratami.

Stwierdzone odfotografowaniem przez lotników baterje, składy amunicji, urządzone utwierdzenia i zauważone gromadzenie się wojsk w Reims wzięliśmy pod ogień skuteczny.

W Argonach odpędzono nieprzyjacielskie wojska wywiadowcze.

Na lewym brzegu rzeki Mozy po silnym ogniu przygotowawczym atakowały bataljony francuskie w lesie Malancourt trzykrotnie, zawsze jednak napróżno.

Celem dokonania spostrzeżeń co do artylerji i wywiadu przeciwnicy użyli znacznych zebranych sił lotniczych. Ponieśli ciężkie straty. Kilka z nieprzyjacielskich eskadr można uważać jako zniszczone. Porucznik Voss zestrzelił 24-ty samolot, porucznik v. Bertram czterech przeciwników w walce napowietrznej.

Między Soissons a Reims podjął się nieprzyjaciel jednolitego ataku przeciwko naszym balonom na linje, umieszczonym na tym froncie. Wskutek szybko rozpoczętego ognia obronnego i wmieszania się naszych eskadr strzeleckich nie miał przeciwnik powodzenia, jakiego się spodziewał. Tylko dwa balony zestrzelono, obserwatorzy spuścili się na ziemię w spadoschronach.

Przeciwnicy utracili wczoraj 44 saloty i to w walkach napowietrznych: 33, przy pomocy dział obronnych: 8 wskutek koniecznego wylądowania nad naszemi linjami; 3, dalej przez atak napowietrzny balon na uwięzi.

Pięciu naszych lotników nie powróciło.

Wschodni plac bojowy.

Front wojsk generała marszałka polnego księcia Leopolda bawarskiego. W licznych odcinkach ożywiona czynność ogniowa. Wypady rosyjskich oddziałów podjazdowych odrzucono pod Baranowiczami i na południe od Stanisławowa.

Front generała-pułkownika arcyksięcia Józefa. W Karpatach lesistych i w górach pogranicznych Mołdawji wielokrotnie potyczki w przedniem polu.

Grupa wojsk generała-marszałka polnego Mackensena. Żadnej zmiany położenia.

Front macedoński.

Między rzeką Wardarem a jeziorem Dojranem zmyślili anglicy po silnym ogniu okrzykami komendy i okrzykiem „hurra“ atak. Ogień nasz niszczący był zupełnie skutecznym na rowach, które jak rozpoznano, zajmował nieprzyjaciel.

Z dnia 7 kwietnia wieczorem.

Przy dżystem powietrzu działanie artylerji na zachodzie w porównaniu do dni poprzednich było co do siłmniejsze.

Ze wschodu i Macedonji nie doniesiono o żadnych ważniejszych wypadkach.

Z dnia 8 kwietnia.

W pobliżu wybrzeża w łuku Wytschaete po ożywionem działaniu ognia silne oddziały wywiadowcze kroczyły w kilku miejscach przeciwko naszym stanowiskom; odparto je przed przeszkodami, na południe-wschód od Ypern w walce z blizka, przyczem pozostało w naszych rękach kilku jeńców. Nad frontem Artois działalność bojowa była słabszą niż w ostatnich dniach. W obwodzie Sommy utrzymywał nieprzyjaciel — czy anglicy lub francuzi, tego nie stwierdzono — ożywiony ogień przeciwko St. Quentin, którego katedra uszkodzona została kilku pociskami.

Z tych przez ataki nasze powietrzne 143 samoloty i 19 balonów, ogniem z ziemi 19 samolotów zestrzelono, 3 nieprzyjacielskie samoloty przez niedobrowolne wylądowanie za naszemi linjami dostały się w nasze posiadanie Strata niemiecka wynosi 45 samolotów, a żadnego balonu na uwięzi.

Wschodni plac boju.

Oprócz czasami ożywionego ognia pod Iłukształami, na zachód od Łucka i nad Złotą Lipą nie było ważniejszych wydarzeń. W Karpatach lesistych przyniosły skuteczne akcje naszych wojsk szturmujących z częściowo poprzednio zniszczonych stanowisk rosyjskich przeszło 40 jeńców i kilka karabinów maszynowych.

Front macedoński.

Na wschodnim brzegu Wardaru nasz ogień niszczący stłumił angielski atak.

Nowe usiłowanie francuzów, uzyskania terenu pod Laffaux, nie powiodło się z wielkiemi stratami w naszym ogniu; jedna z naszych kompanji ścigała ustępującego nieprzyjaciela i zabrała mu 48 jeńców. Nad Aisne i w zachodniej Szampanji była walka artylerji i minami w poszczególnych odcinkach mocna. Na południe-zachód od Milhuzy wzięto podczas ataku wywiadowczego kilku francuzów. Wczoraj zestrzelono w ogniu obronnym 12 nieprzyjacielskich samolotów w walce napowietrznej.

Przewidywany dalszy rozwój sił bojowych napowietrznych, uzupełnienie budowy samolotów na podstawie zebranych u nieprzyjaciela i w ojczyźnie doświadczeń, wyszkolenie spostrzegaczy dla artylerji i piechoty, utrzymanie doświadczonego ducha zaczepnego naszych bojowych lotników, odnosły w miesiącu marcu wielkie sukcesy; również odporne działa lotnicze mają w tem wielki udział.

Nasi przeciwnicy — przyczem już dawno przed ogłoszeniem stanu wojennego w francuskiem lotnictwie czynni amerykanie — utracili na zachodzie, wschodzie i na Bałkanie 161 samolotów i 19 balonów na uwięzi przez nasze środki zaczepne i odporne.

Z dnia 9 kwietnia:

Zachodni plac boju:

Grupa wojsk następcy tronu bawarskiego Ruprechta: Pomiędzy Lens a Neuville—Vitasse (na południe-wschód od Arras) walka artyleryjska osięgła wczoraj znowu wielką gwałtowność: od dzisiaj przed południem po kilkagodzinnym silnym ogniu bębenkowym jest w toku bitwa pod Arras. W dzielnicy pomiędzy drogami wiodącemi z Albert do Cambrai i Peronne rozwinęły się mniejsze walki, które biorą przez na szamierzony przebieg.

Grupa wojsk następcy tronu niemieckiego: Od Soissons aż do zachodniej Szampanji zwalczają się artylerja w spotęgowanej mierze.

Grupa wojsk wyrtemberskiego ks. Alberta: W Lotaryngji i w burgundzkiej bramie czasami ruchliwa działalność ogniowa. Przez naszych lotników i działa odporne zestrzelono wczoraj 17 nieprzyjacielskich samolotów i 2 balony na uwięzi. Rotmistrz hr. Richthofen został po raz 38 i 39 zwycięzcą w walce napowietrznej. Porucznik Schäfer zrzucił 12 przeciwnika.

Wschodni plac boju.

Front generała feldmarszałka księcia Leopolda bawarskiego: Pod Sagorje (na północ-wschód od Baranowicz) pod Wielicką (na południe-wschód od Kowla) i pod Brzezanami odparto wypady rosyjskich oddziałów.

Front generała porucznika arcyksięcia Józefa: W Karpatach leśnych rozpoczęły się przy ustaniu zimna mocne zawieje śnieżne.

Grupa wojsk generała-feldmarszałka Mackensena: Na północ od Foscani po krótkiem przygotowaniu ogniowem nasze wojska wkroczyły w rosyjskie stanowiska pod Faure zniszczyły rowy i wróciły z 46 jeńcami i 2 karabinami maszynowemi.

Front macedoński.

Ożywiony ogień działowy na prawym brzegu Wardaru i na południe-zachód od jeziora Doirańskiego.

Z dnia 9 kwietnia wieczorem:

Po obu stronach Arras przez cały dzień walczono ciężko. Przeciwnik wtargnął w część naszego stanowiska.

Na froncie Aisne i Szampanji czasami silny ogień artyleryjski.

Na wschodzie i w Macedonji nic nowego.

Atak lotników przeciw Downs i Ramsgate.

Berlin. Urzędowo. Dnia 5 kwietnia niemiecka eskadra lotnicza leżące w Downs okręty jak również reflektory i zakłady fortyfikacyjne, na północ-zachód od Ramsgate obłożyła wydatnie i z dobrym skutkiem bombami.

Zatopione okręty.

Berlin. Urzędowo. Sukcesy łodzi podwodnych ogłoszone w dniu 30 z. m. wykazują podług nadeszłych komunikatów zbiorowych, że razem zatopiono do dziś 134,000 br reg. t.

Szef sztabu admiralskiego marynarki.

Berlin. Jak się dowiadujemy ze źródła kompetentnego, uzbrojenie nieprzyjacielskich okrętów handlowych uczyniło dalsze postępy, atoli sukcesy naszych łodzi podwodnych nie zostały zmniejszone.

Wkroczenie Meksyku do wojny.

Genewa. Podług wiadomości „New York Heralda“ maszerują wojska generała Villi przeciw Rio Grande City w Texas.

Proklamacja wojenna Wilsona.

Waszyngton. (Reuter.) Oświadczenie Wilsona o stanie wojennym z Niemcami rozpoczyna się długim wstępem o prawnych przepisach, dotyczących obchodzenia się poddanych krajów nieprzyjacielskich na wypadek wojny i zaznacza dalej:

Ja, Wondrow Wilson, prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki, oświadczam niniejszem, iż pomiędzy Stanami Zjegnoczonemi a cesarskim rządem niemieckim istnieje stan wojenny. Rozkazuję szczególniej wszystkim urzędnikom i oficerom Stanów Zjednoczonych, by wypełnili swe obowiązki ze względu na stan wojenny sumiennie i radośnie, apeluję do wszystkich obywateli amerykańskich, ażeby w lojalnem poddaniu do swego kraju, który od czasu swego ugruntowania poświęcony był zasadom wolności i sprawiedliwości, ustawy kraju utrzymywali i dane środki chętnie i jednomyślnie popierali, które konstytucyjne władze zarządzą, ażeby doprowadzić wojnę do pomyślnego końca i osiągnąć pewny i sprawiedliwy pokój.

„Konfiskata“ okrętów niemieckich.

Londyn. Biuro Reutera donosi z Nowego Jorku: Niemieckie okręty w Nowym Jorku, Bostonie, Baltimore i New London uległy konfiskacie. Zarządzenia te zostały prawdopodobnie rozszerzone na wszystkie porty, w których znajduje się z temi okrętami.

Waszyngton. W różnych portach skonfiskowano około 100 okrętów niemieckich. — Departament sprawiedliwości rozkazał aresztować 65 Niemców. — Zarządzono zmobilizowanie wojska i floty.

Komunikaty francuskie.

Sprawozdanie z dnia 6 kwietnia. Na froncie od Somme do Oise walka artyleryjska w nocy była dosyć gwałtowna. Powstrzymano naszym ogniem rozpoczęty po gwałtownem ostrzeliwaniu atak niemiecki na nasze pozycje na północ od osady La Folie. Potyczki patroli pod wzgórzem 116 (na północ-wschód od La Folie) i w okolicy Beautor. Na zachód od La Fere na południe od Oise postąpiliśmy naprzód na północ od Landricourt. Na północ-zachód od Reims przez kontrataki za pomocą granatów postąpiliśmy naprzód i zajęliśmy części rowów strzeleckich. Na reszcie frontu chwilami ogień artyleryjski. Na północ-zachód od Reims w walce petardami postąpiliśmy naprzód na wschód od Sapigneul. Niemcy ostrzeliwali Reims gwałtownie. W Argonach w ataku na rów strzelecki wzięliśmy pod Fille Morte pewną liczbę jeńców, między nimi 3 oficerów. W ciągu dnia nasze samoloty zburzyły dwa niemieckie balony uwięzione.

Sprawozdanie armji wschodniej z 5 kwietnia. Silna akcja artyleryjska nieprzyjacielskiej w odcinku Monastiru i Cerny. Nieprzyjaciel przedsięwziął bez skutku atak petardami na wojska włoskie w kierunku wzgórza 1050. Odparliśmy 5 ataków na Crvena Stena na zachód od Monastiru.

Komunikaty angielskie.

Sprawozdanie z 6 kwietnia. Kontynuowane wczoraj ataki w okolicy St. Quentin i w okolicy Roubroy doprowadziły do zdobycia wsi Lempire. Dalszego postępu dokonano na północ od wsi Nozeuil. Odparto kontratak niemiecki.

Skuteczne ataki wykonano na wschodzie od Arras i naprzeciwko Wytschaete. Wczoraj i w nocy na 4 kwietnia nasze samoloty przedsięwzięły kilka wypraw na dalszą odległość i zrzuciły skutecznie bomby na ważne połączenia kolejowe, magazyny amunicji oraz namioty dla samolotów.

Angielskie sprawozdanie w Mezopotamji: Rosyjskie i angielskie oddziały wysunięte naprzód złączyły się 2 kwietnia na lewym brzegu. Donoszą, że Turcy się cofają w kierunku na Kirin.

Asquith i Lloyd George do Stanów Zjednoczonych.

Londyn. Były prezes ministrów Asquith i obecny prezes gabinetu Lloyd George wystósowali do narodu amerykańskiego odezwę, w której witają wielką anglo-saską republikę, jako nowego sojusznika w walce o wolność i prawo.

Pogłoski o wylądowaniu Niemców w Anglji.

Rotterdam. W angielskiej Izbie gmin deput. Thone zwrócił się do rządu z zapytaniem, ile jest prawdy w pogłoskach, że Niemcy podjęli skuteczną próbę wylądowania wojsk na wybrzeżu szkockiem i pod Lowestoft. Dep. Thone dodał, że wśród ludności panuje nieopisana panika. Bonar Law odpowiedział imieniem rządu, że mu nic nie wiadomo o takiem zajściu, wie jednak, że takie pogłoski obiegają i wywołują wśród ludności zaniepokojenie.

Szósta pożyczka wojenna

kilkakrotnie już w pismach naszych była omawiana. W artykułach jak w ogłoszeniach Banku Rzeszy przedstawiono szczegółowo korzyści, wynikające z subskrypcji na nią dla wszystkich tych, którzy w ten sposób, w chwili obecnej najkorzystniejszy, ulokować chcą swoje kapitały.

Że lokata pieniędzy w pożyczce wojennej jest najzupełniej pewną, gwarancję tego daje nam Bank Związku, stojący na straży wszystkich naszych

interesów pieniężnych, jako Centrala Spółek Zarobkowych. Nietylko, że sam lokuje nadmiar gotówki w pożyczkach wojennych, ale — jak to czytaliśmy w tych dniach w inseratach, zamieszczonych w pismach naszych — nie po raz pierwszy zresztą, zachęca do subskrybowania na pożyczkę wojenną za jego, względnie innych Spółek naszych, pośrednictwem.

Podobnie oświadczają publicznie gotowość pośredniczenia w subskrypcji na 6-tą pożyczkę wojenną inne nasze wielkie banki poznańskie, jak Bank Przemysłowców, Bank Handlowy i inne.

Możemy być pewni, że wielkie te instytucje finansowe nie zalecałyby zawierania interesów pieniężnych ryzykownych i nie dających zupełnie pewnych korzyści.

Tyle o stronie finansowej pożyczki. Nietylko jednak to, że pożyczka ta przedstawia nader korzystną lokatę pieniędzy, zachęcać nas winno to uczestniczenia w subskrypcji. My, polacy, mamy powód specjalny, który nakłaniać nas winien do jak najściślejszego wzięcia udziału w podpisywaniu pożyczki. Zrozumiemy to najlepiej, gdy przyjrzymy się sprawie nie z punktu widzenia obywatela Rzeszy, lecz ze stanowiska właśnie polskiego, a mianowicie nietyle dzielnicowego, co z ogólno-narodowego.

Zważmy tylko: Czyż nie cieszy się serce prawego obywatela-polaka z przeobrażeń ogromnych, jakie dokonały się w ostatnim zwłaszcza czasie w Królestwie Polskiem? Czyż mogła kogo pozostawić obojętnym proklamacja niezależnego państwa polskiego? Otóż uprzytomnijmy sobie dobrze, że wszystko to i całą świetniejszą jeszcze przyszłość nowego państwa polskiego, te z dnia na dzień w coraz to szerszym zakresie w życie wchodzące swobody, o jakich niedawno jeszcze ani marzyć nie śmiano, utracilibyśmy z chwilą powrotu Rosjan do Królestwa. Co do tego dziś już chyba niema dwu zdań, że chwila ta zmiotłaby odrazu błogie wyniki pracy braci naszych, podejmowanej z wielką ofiarnością i przezornością od czasu zajęcia Warszawy i rozwiązania przez państwa centralne więzów moskiewskich. Rozważywszy to należycie, pojmiemy, jak konieczną jest każda mareczka, złożona na pożyczkę wojenną, gdyż każda i najdrobniejsza moneta, na cel ten obrócona jest niejako cegiełką do muru, który powstrzymuje powrotną falę rosyjską.

Niechaj więc każdy, kto może, przyczynia się w jak najszerszej mierze przez wzięcie udziału w pożyczce i zachęcania innych do wzmocnienia tego wału niezachwianego, chroniącego Polskę od powrotu „opiekuna", w przeświadczeniu, że wiele się tem przysłuży sprawie polskiej.

W tem zrozumieniu wczytujemy się w ogłoszenia w gazetach podawane i stosujmy się, wedle możności, do wezwań Banku Rzeszy, Banku Związku i innych naszych banków oraz Komitetu, do którego należy między innymi także Najprzewielebniejszy nasz Arcypasterz.

Wiadomości z blizka i z daleka.

Poznań, dnia 10 kwietnia.

Uczmy dzieci czytać i pisać po polsku.

* **Poznań.** Celem szybszego obsłużenia publiczności przy wydawaniu legitymacji (Bezugschein) do nabycia odzieży itd., urządzone będzie od wtorku dnia 10 bm. drugie miejsce wydawania legitymacji przy ul. Wilhelmowskiej 25. W tem nowem miejscu wydawane będą legitymacje osobom, których nazwiska rozpoczynają się głoskami od O. do Z. Dotychczasowe biuro przy ulicy Fryderykowskiej nr. 8 wydaje nadal legitymacje wszystkim innym osobom, a więc których nazwiska zaczynają się literą A do N.

— Zgłaszanie pretensji zagranicznych. Z poznańskiej Izby handlowej donoszą co następuje: Przy zgłaszaniu pretensji zagranicznych należy się posługiwać formularzami, które otrzymać można w biurze Izby handlowej przy ulicy Wilhelmowskiej nr. 3. Dla każdego kraju nieprzyjacielskiego i dla okupowanych obszarów należy użyć osobnych formularzy. Chcąc uniknąć dalszych pytań, trzeba przy żądaniu formularzy podać, dla którego z państw nieprzyjacielskich zgłasza się pretensje. Należy w rubryce 4 napisać nazwisko i miejscowość dłużnika. Jeśli zależy na zachowaniu tajemnicy, w takim razie można przy wypełnianiu formularza nazwisko (firmę) i miejscowość (siedzibę) dłużnika zastąpić znakiem tajemniczym oznaczonym przez Izbę handlową. Objaśnienie znaku tajemniczego trzeba w takim razie wyjawić w kopercie zamkniętej i opieczętowanej.

Ilość mięsa w tygodniu od 9 do 15 bm. pozostaje niezmieniona. — Masła otrzyma się znaczek nr. 4 — 60 gramów.

* **Tow. zwolenników palenia zwłok** (w krematorjach) powiększyło się w ostatnich trzech latach o 200 członków. W poniedziałek dnia 2 bm. odbyło się walne zebranie tegoż Towarzystwa w lokalu Deutsches Haus w Poznaniu.

* **Zima z powrotem.** Po kilku pięknych i ciepłych dniach zaczął w nocy z piątku na sobotę padać śnieg z deszczem i tak padał bez przerwy przez cały dzień, przy temperaturze 2—3 stopni ciepła. Woda we Warcie naturalnie rośnie w dalszym ciągu.

Gotówka będzie mi potrzebna

skoro pokój nastanie, a może i wcześniyj, jeśli interesy moje będą tego wymagały;

a jednak podpiszę pożyczkę wojenną!

Uczynię to w ten sposób:

Mam 2000 marek. Za nie kupię książeczkę długu na 2000 mk., a wpłacić potrzebuję tylko 1956 marek.

Corocznie osiągnę 100 m. procentu.

Zdarzy się, że z czasem będę potrzebował 1000 marek, wtenczas Kasa Pożyczkowa, która przecież i po wojnie będzie istniała jeszcze 4 do 5 lat, da mi tę sumę natychmiast. Będę jej płacił za to 5 1/8 %, czyli 51 marek i 25 fenygów rocznie. Biorąc rocznie 100 marek procentu, mogę ze spokojem sobie na to pozwolić, a jeszcze pozostanie dla mnie 48 marek i 75 fenygów.

W ten sposób korzystam z wysokich procentów i mam zawsze gotówkę!

* **Polska fabryka guzików.** W Poznaniu założono pod firmą «Carrosin» polską fabrykę guzików, której zadaniem będzie eksportować swoje wyroby nietylko do Niemiec, lecz także do państw neutralnych, a nawet za morza. Nowemu przedsiębiorstwu «Szczęść Boże!«

* **W sprawie obłożenia aresztem przędziwa i nici** weszło w życie z dn. 1 kwietnia rb. nowe obwieszczenie, zastępujące dotychczasowy zakaz przędzenia wraz z jego dodatkami. Różni się ono od dawniejszego obwieszczenia tem, że część bawełnianego przędziwa i nici, wolnych dotychczas jeszcze od obłożenia aresztem, obecnie także podlega konfiskacie. Odtąd obłożone są aresztem także zmioty przy przędzeniu, dalej nici krepowane i t. zw. Frotteegarn itd. oraz wszelkie bawełniane łańcuchy, nie zwolnione w wystawionem po 1 lipcu 1916 piśmie zwalniającem. Dalej nie mają przędzalnie bawełny i nici prawa wyrobu powrozów z bawełny i sznurów na zapotrzebowanie własnego przedsiębiorstwa. W końcu upada dotychczasowe obwieszczenie nakazujące ograniczenie pracy dla przędzalni bawełny.

* **Szkody wyrządzone przez śnieg.** Ostrowo. W całem mieście i okolicy masy śniegu zerwały w nocy z soboty na pierwsze święto wszystkie druty telefoniczne i telegraficzne. Wiele słupów i drzew jest powywracanych. Śnieg leżał na pół metra wysoko. W nocy z pierwszego na drugie święto był mróz, zaś w drugie święto 10 stopni ciepła.

* **Ostrowo.** Dnia 7 maja rb. przyjedzie do nas Najprzew. X. Arcybiskup dr. Dalbor i udzielać będzie dn. 7 i 8 maja Sakramentu Bierzmowania.

* **Subhast.** Dnia 4 czerwca rb. o godzinie 9 przed południem na sądzie w Trzemesznie sprzedana będzie posiadłość gospodarza Piotra Adamczyka i spadkobierców właścicielki Agnieszki Adamczyk z domu Szymaniak, zap. w Łososźniku, w obsz. 39,78,40 ha.

* **Strzelno.** Handlarzowi Rzymkowskiemu w Kruświcy odmówiono prawa zakupna zboża na chleb, owsa, strączkowych i ziemniaków w powiecie strzelińskim.

* **Mięso niedźwiedzie w Berlinie.** Z cyrku Hagenbecka, który opuścił w tych Berlin, zabito dwa niedźwiedzie. Ponieważ mięso przy rewizji uznano jako zdrowe, kupił je właściciel pewnej winiarni za 1000 marek. Berlin zatem delektuje się obecnie mięsem z niedźwiedzia, Drezno mięsem ze słonia. W przeszłym roku „modne" były glapy i wrony w całych Niemczech; w tym roku przyszła kolej — jak już donosiliśmy — na wewiorki, a miejscami giną psy, które prawdopodobnie także wędrują do garnka. Na jakie zwierzątka teraz przyjdzie kolej?

* **Berlin.** Dwaj kierownicy fabryki konserw „Atlas", tow. z ogr. por. w Berlinie sprzedali 1,700,000 puszek kiszek z kaszy za cenę 2,310,000 marek i zarobili na tem według uznania sądu i urzędu badania cen 510,000 marek za wiele. Sąd skazał każdego na 8000 marek grzywny, tak że pozostało każdemu jeszcze 494.000 marek.

* **Morderstwo i samobójstwo.** Z miłości i przywiązania do swego wychowanka popełniła wdowa Marja Schelling w Szönebergu czyn rozpaczy, który ją pozbawił życia, a dziecko wprowadziło w niebezpieczeństwo życia. Pani Schelling miała od kilku lat na wychowaniu dziecko od swej kuzynki. Do dziecka przywiązała się bardzo. Opiekun dziecka postanowił jej je odebrać, co wprawiło ją w istną wściekłość. Do tego przyłączyło się i to, że wdowa musiała w krótkim czasie wyprowadzić się z pomieszkania W rozpaczy postanowiła razem z dzieckiem, z którem rozstać się nie mogła, ponieść śmierć. W nocy na środę otworzyła kurki gazowe i położyła się z chłopcem do łóżka. Rano sąsiedzi poczuli wydobywający się z pomieszkania Schellingowej zaduch gazu. Gdy otworzono drzwi, znaleziono wdowę i dziecko bez życia. Przywołanemu lekarzowi udało się dziecku przywrócić przytomność, lecz kobieta już nie żyła.

* **Świnia z dzwonkiem elektrycznym.** Z Król. Huty donoszą: Pewien górnik założył do drzwi chlewa dzwonek alarmowy, aby uchronić świnię przed złodziejami. Ostrożność jego i wydatek na dzwonek opłaciły się wkrótce. Gdy był właśnie w najlepszym śnie dzwonek się odezwał, poczem górnik i jego domownicy, uzbrojeni w laski w ciemności nocy poszli na ratunek. W bliskości chlewa już zauważyli dwóch uciekających włamywaczy. Ostrożny właściciel świni zatrzymał nietylko swój „skarb", ale jeszcze dwa miechy, a w nich 8 królików i kilka zabitych kur, które złodzieje spłoszeni, pozostawili.

* **Białe myszy w wagonie pocztowym.** Zabawne zdarzenie, nie pozbawione komizmu, a świadczące jak niedbale i bez namysłu niektórzy ludzie pakują paczki pocztowe, zaszło w pewnym wagonie pocztowym w obwodzie poczty gdańskiej. Jakiś lubownik białych myszy, prawdopodobnie aktor lub komik, wysłał pocztą w koszyku wielką ilość białych myszy. W drodze małe gryzonie przegryzły cienką ścianę i wywalczyły sobie wolność; szafner pocztowy widział się otoczony gromadą białych myszy, których liczba dosięgła wreszcie 100 do 150. Wszędzie na paczkach, deskach, policzkach, wystawkach itd. roiło się od myszy, którym ani się śniło dać się złapać, lecz gdy otwarto drzwi wagonu wyskoczyły z tegoż. Kosz z resztą tych zwierzątek zamknięto z powrotem jak się dało.

* **Nauczycielka fabrykantką banknotów.** We Wiedniu aresztowano pewną nauczycielkę za wyrabianie dwukoronowych banknotów. Dokonywała tego w sposób bardzo prymitywny, ręcznie, piórkiem, a jednak tak udatnie, że powiodło jej się puścić pewną ilość w obieg.

* **Papier i las.** Zapotrzebowanie papieru pochłania rocznie olbrzymią ilość materjału drzewnego, a w krajach niektórych z tego powodu powstało prawdziwe niebezpieczeństwo dla istnienia lasów. Zwłaszcza niebezpieczeństwo to zmusiło pomiędzy innemi Stany Zjednoczone do zajęcia się nareszcie w pewnym stopniu gospodarstwem leśnem. Lasy bowiem na zachodzie, mimo, że zajmowały wielkie przestrzenie, zaczęły gwałtownie się zmniejszać. W piśmie »Tropenpflanzer« zamieszczono oszacowanie, z którego wynika, że zużywa się rocznie trzy miljardy kilogramów drzewa do wytworzenia papieru. Z tego gazety pochłaniają połowę prawie. Z jednego miljarda sporządza się inne papiery, a tylko pół miljarda idzie na książki. Rocznie więc należy ściąć 108 miljonów stóp kubicznych drzewa. Obliczono, że przez rok nawet trzecia część tej ilości drzewa nie odrasta, tak że bogactwo leśne na całej ziemi zagrożone jest zupełnem zniszczeniem. Niebezpieczeństwo to zmniejsza się jednakże wskutek tego, że lasy w okolicach podzwrotnikowych o wiele szybciej odrastają, niż obliczenie powyższe wykazało. Dotyczy ono tylko odrastania drzewa w strefie umiarkowanej.

* **Kobieta z żołądka.** Zdumienie ogarnia, kiedy się pomyśli o tych śmiałych operacjach, których dokonali już chirurgowie nowocześni. Tym razem wiedeński profesor Lorenz wyjął pewnej kobiecie żołądek, w którym się znajdował narośl ogromnych rozmiarów. Cała operacja trwa nieco więcej niż godzinę, a kobieta nietylko że nie umarła, lecz po roku przybyło jej 24 funtów. Zdrowie jej służy doskonale, zna się na kuchni i daje sama swym wiadomościom kulinarnym najlepsze świadectwo, nie skarżąc się nigdy na brak apetytu. Zachowanie djety pozostawia ludziom chorującym na żołądek, którego sama już nie posiada.

Ruch w Towarzystwach.

— Stow. personału żeńsk. w handlu i przemyśle w czwartek o g. 7,30 na sali Domu Królowej Jadwigi.

Od Redakcji.

— Panu K. Bar. w Ottw. Bliższego adresu nie znamy. W każdym razie radzimy się zgłosić do Warszawy. W Poznaniu nie ma biura werbunkowego.

Wiadomości handlowe.

Poznań, 7 kwietnia.

Notowania centralnej Spółki Rolniczej do zakupu i sprzedaży. Loko Poznań.

Pszenica biała dobra	255,— mk.
Pszeni a żółta dobra	,— mk.
Żyto nowe 2 fakt. holenderskich, towar suchy dobry dominalny	215,— mk.
Jęczmień dobry wedle jakości	320,— mk.
Owies dobry wedle jakości	2[illegible],— mk.

Poznan, 4 kwietnia 191[illegible].

Urzędowe sprawozdanie targowe miasta Poznania podług zestawienia policyjnego.

Inne artykuły:	CENA. najwyższa M.	najniższa M.	przeciętna M.
Słoma snopkowa za 100 kg.	0,	0,	0,
Siano za 100 kg.	8,—	8,—	8,—
Groch żółty do gotowania	0,—	0,	0,—
Groch biały do gotowania	0,—	0,—	0,—
Soczewica	—,—	—,—	—,—
Ziemniaki	15,—	15,—	15,—
Masło za 1 kg.	5,00	5,00	5,00
Jaja za sztukę	—,29	—,29	—,29
Mleko za litr	—,30	—,30	—,30
Konina	3,60	3,80	3,00

Nowość na rok 1917!

Znakomity papieros

MARIPOSA

z złotym ustnikiem

po 3 i 5 fen.

z najstarszej polsk. fabryki papierosów

„Wulkan"

J. F. J. Komendziński w Dreźnie.

(Założona 1882)

Wszędzie do nabycia!

Gorsety i podstaniczki

Dobre fasony

Kałamajski

Plac Wilhelmowski nr. 21

Die Listen der nach § 79 des Einkommensteuergesetzes vom 19. Juni 1906 von einem Einkommen von nicht mehr als 900 M. veranlagten Personen liegen nach § 80 a. a. O. **vom 17. bis einschliesslich 30. April 1917** während der Dienststunden 8—1 und 3 ein halb bis 6 Uhr im Steuerbüro, Neuestrasse 10 II zur Einsicht aus. Gegen die Veranlagung steht den Steuerpflichtigen binnen einer Ausschlussfrist von 4 Wochen nach Ablauf der Auslegungsfrist die Berufung an die Einkommensteuer-Veranlagungskommission, hier, zu. Die Behändigung des Steuerzettels ist auf den Lauf der Berufungsfrist ohne Einfluss.

POSEN, den 3. April 1917.

Der Magistrat IV.

Bilanz pro 1916.

ACTIVA.		PASSIVA
	Geschäftsguthaben	164 268,75
997,75	Prozesskosten	
1 544 515,—	Wechsel	
	Depositen	1 567 807,70
	Reservefonds	81 991,65
	Spezialreserve	27 783,40
264 046,50	Banken	
30 000,—	Aktien	
7 907,15	Immobilien	
	Emeritalfonds	14 987,55
	Fonds zur Deckung der Verluste	1 000,—
20 651,35	Baarbestand	
	Zur Disp. der Generalversammlung	10 278,70
1 868 117,75		1 868 117,75

Zahl der Mitglieder:

Vom Jahre 1915 sind auf 1916 übergegangen	1500
Im Jahre 1916 sind beigetreten	26
	1526
Im Jahre 1916 sind ausgeschieden	43
Auf das Jahr 1917 gehen über	1483

Mixstadt, den 8. März 1917.

Towarzyst. Pożyczkowe Mixstadt

Eingetragene Genossenschaft mit unbeschränkter Haftpflicht.

X. Ruszczyński. J. Biegański. F. Stasierski.

Nowość! Nowość!

Najnowszy i największy sennik powszedny

zaczerpnięty ze starych egipskich i arabskich dokumentów. Zawierający **4000 wyroczni snów** z dodatkiem ogólnej przepowiedni losu, z wróżeniem z planet czyli kartek miesięcznych dla płci obojga; prócz tego sztuka wróżenia z 36 kart z objaśnieniem. — Cena **2.00** mk

Sztuka

przypodobania się młodym panienkom; zarazem osiągnią cie miłej i dobrej małżonki.

W pięknej kolor okładce. Cena z fr. przes. tylko **60** fen

Sztuka

przypodobania się młodym mężczyznom; zarazem osią gnięcia miłego i dobrego małżonka.

W pięknej kolor. okładce. Cena z fr. przes. tylko **60** fen.

200 pięknych wierszyków na pocztówki

— I zbiór powinszowań na imieniny, urodziny itd. —

W pięknej kolor. okładce. Cena z fr. przes. tylko **1** mk.

Sztuka wróżenia z ręki i rysów twarzy.

W pięknej kolor. okładce. Cena z fr. przes. tylko **60** fen.

Najnowszy Śpiewnik Warszawski

Zbiór piosenek i kupletów z najnowszych operetek oraz — — deklamacji i monologów humorystycznych. — —

Cena **75** fen. z franko przesełką **85** fen.

Zbiór Powinszowań,

noworocznych, imieninowych, jubileuszowych i okolicz.

Cena **75** fen., z franko przesełką **85** fen.

Przeraźliwe Echo Trąby Ostatecznej,

— albo cztery rzeczy ostatnie człowieka oczekujące. —

Cena **75** fen., z franko przesełką **85** fen.

Najnowsza książeczka kropkowania

oraz **planety dla obu rodzajów.**

Wesoła i przyjemna zabawa dla każdego.

Cena tylko **60** fen. z franko przesełką.

Poleca i przesełа odwrotnie

FR. CHOCIESZYŃSKI

Poznań — Posen O. 1.

Do zbierania ogłoszeń potrzebny

akwizytor na prow.

lub akwizytorka. Zgłoszenia przyjmuje ekspedycja „Wielkopolanina".

Polecam na sezon

pługi, maszyny, sieczkarnie, siewniki, drzewniki centryfugi czyli wirówki, maszyny do szycia i wsz. inne maszyny rolnicze.

Proszę o jak najrychlejsze zamówienia z powodu trudów wojennych.

St. Ratajczak

Poznań, Tylne Chwaliszewo przy ul. Tamowej 26 Tel. 2373.

Książki polskie, powieśc., zbior., do naboż. itd. **Obrazy** narod., historycz., krajobrazy, relig. itd. w ogromnym wyborze **na dogodne spłaty mies. Katalogi nowe bezpłatnie.** Za pośredn. w przekazywaniu zamów. wysokie nagrody. Księg. wydawn. Polska, Poznań Posen Schliessfach.

Handlarzom

polecam moje powszechnie lubiane

tabaki do zażywania

brunatną, zieloną, żółtą i czarną

Eugen Sommerfeldt,

daw. Alberty, Grudziądz 1.

Fabryka tabaki do zażywania

Założona w roku 1859.

Futra gospodarcze

(korzystny zakup na następną zimę) **za mk. 96,00** na sprzedaż u

Max Cohn jr., ul. Bismarka 1 w domu naroż. ul. Berlińska 6.

Dom. Żydowo stacja i p. Rokietnice ma na sprzedaż

dwa dryle

2,50 mtr. znajdujące się w dobr. stanie. Reflektanci zechcą się zgłosić **do Zarządu Dom.**

PANNA

do pomocy pani w domu potrzebna zaraz. Zgłosz. przyjm. eksped Wielkopol. pod nr. 513.

Panienka

z lepsz. domu 15 let, pragnie się wyuczyć **w składzie strojów** lub innym przemyśle przy wol. utrzym. włącznie przyodz. za co może też pomagać w pracach dom. i w kuch. Zgłosz. do eksped. Wielkopol. pod nr. 500.

Inwalida, chcący przyjąć

miejsce służącego

w przedsiębiorstwie przemysł. zechce się zgłosić do eksped. Wielkopol. pod nr. 524.

Roznoszenie gazet

2 razy dziennie, przedpoł. o g. 10 min. 15, po poł o godz. pół do 6 w dolnej i górnej części miasta, na Jeżycach, Łazarzu i Wildzie jest do oddania. Zgłosz. Gazeciarnia **Św. Marcin 62.**

Silny

Chłopiec

może się zaraz zgłosić do

drukarni „Wielkopol."

Potrzebny od 1 lipca rb.

urzędnik

kawaler na zastępstwo. Odpisy świad. upr. się do eksp. Wielkopol. pod nr. 540.

Zyrokonto w Banku Rzeszy

Konto czekowe pocztowe Gdańsk nr. 404.

Kasa Pożycz. w Gnieźnie

Telefon nr. 272.

eingetragene Genossenschaft mit beschr. Haftpflicht.

udziela **pożyczek** za poręczeniem osób trzecich, hipotek i innych walorów pod dogodnemi warunkami i załatwia **wszelkie czynności** w zakres spółki wchodzące.

Zyrokonto w Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu.

Co tylko wyszła! Co tylko wyszła!

Najnowsza olbrz. mapa Rumunji

z Siedmiogrodem, Bukowiną i Bułgarją.

Zawierająca najdokładniej wszystkie miejscowości na najnowszym placu boju.

Ważne dla każdego, kto chce śledzić wypadki wojenne w Dobrudży, Siedmiogrodzie, Rumunji itd.

Cena 1 mk. z fr. przesełką 1,10 mk

poleca i przesyła odwrotnie

Fr. Chocieszyńsk,

Poznań—Posen.

Oliwy i tłuszcze do wszelk. masz. Smarowidła na osie Carbolineum Posteran wapno Kredę mieloną do paszy Ricynus, sól glauberską, sól bydięcą oraz wszelk. artykuły gospodarcze

Farby, Lakiery Pokosty Pędzle, Szczotki ślusarskie do gorzelń

CO poleca po cenach hurtowych i detalicz.

Mydła do prania twarde i miękkie Proszki do prania i wszelkie artykuły do prania — Świece Olej do palenia jako też wszelk. artykuły do oświetlania.

J. CZERPCZYŃSKI

CENTRALNA DROGERJA

Skład destylacyjny ul. Bonin 8. Tel. 3274 **Poznań** Magazyny hurtowne Południowa 8. Tel. 3238

Nowość na skrzypce!

Wieniec ulubionych melodji narod.

w łatwym stylu ułożonych

Zawiera:

Polonez Kościuszki, Krakowiak, Pije Kuba do Jakóba, Pomoc dajcie mi rodacy, Warszawianka, Z dymem pożarów, Gwiazdka, Kolomyjka, Krakowiacy i Górale, Arja z Halki, Polak nie sługa, Marsz Poniatowskiego, Mazur Chłopickiego, Marsz Chopina, Tysiąc wieczanek, Boże coś Polskę, Dawne czasy, Mazurek polski itd.

Cena tylko 1,10 mk. z fr. przes.

Poleca i przesyła odwrotnie

Fr. Chocieszyński, Poznań—Posen.

Szwajcar żon.

poszukuje miejsca zaraz lub później do 30 lub 40 krów dojnych. **St. Bieganowski,** Dortmund, Bessemerstr. 25.

UCZNIA

poszukuje natychmiast **J. Metelski,** Wschowa-Fraustadt, handel tow. kolonialnych hurtownie i detalicznie.

Kawaler cukiernik, licz. lat 26 pragnie z powodu braku znajomości

zapoznać się z panną

dobrego wychowania i z średn. majątkiem **celem późniejszego ożenku.** Młode wdowy niewykluczone. Of. z dołączeniem fotogr. uprasza się do eksped. Wielkopol. pod nr. 539.

Wdowiec w sile wieku prakt. gospodarz poszukuje

żony

bezdzietnej wdowy lub starszej panny najmilej z własnem gospod. Dyskr. rzecz hon. Pośred. wynagr. Rzet. oferty do 10. 4. proszę S. W. 50. Berent W. Pr. Postlagernd.

Chłopcy lub dziewczęta

do roznoszenia gazet w mieście i na Jeżycach mogą się zaraz zgłosić do

drukarni „Wielkopol."

Nakładem i drukiem Księgarni Wydawn. Fr. Chocieszyński — Poznań. Redaktor odpowiedzialny Franciszek Lemanowski w Poznaniu.